

Sygn. akt III AUa 66/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SO del. do SA Jacek Chaciński
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2019 r. w Lublinie

sprawy A. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji A. I.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 27 listopada 2018 r. sygn. akt VI U 542/18

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i ustala A. I. prawo do emerytury pomostowej od dnia(...);

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz A. I. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Jacek Chaciński Małgorzata Pasek Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 66/19

UZASADNIENIE

A. I. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z 2 listopada 2016 roku, odmawiającej przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Podniósł, że pracował w Fabryce (...) od 21 lutego 1975 roku do 30 września 1995 roku i od 13 kwietnia 1991 roku do 30 kwietnia 2012 roku w warunkach szczególnych i posiada wymagany 15-letni okres pracy w takich warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie wskazując, że wniosek został rozpoznany zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych. Organ podniósł, że A. I. po 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał zatrudnienia w szczególnych warunkach, nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego jako pracownik wykonujący pracę w szczególnych warunkach. Wnioskodawca udowodnił okres zatrudnienia w wymiarze 37 lat 11 miesięcy i 14 dni oraz 27 lat 7 miesięcy i 25 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z 11 września 2017 roku, oddalił odwołanie. W uzasadnieniu wskazał, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek z art. 4 ustawy pomostowej warunkujących przyznanie prawa do tego świadczenia.

Na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę, Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 11 kwietnia 2018 roku, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Lublinie stwierdził, że Sąd Okręgowy nie dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie możliwości przyznania prawa do dochodzonego przez ubezpieczonego świadczenia na podstawie art. 49 ustawy pomostowej. Sąd Apelacyjny wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy, winien ustalić istotne okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy, a w razie konieczności przeprowadzić postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie dotyczącym spornych okoliczności.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 27 listopada 2018 roku oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

Decyzją z 9 października 2013 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał A. I. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W dniu 5 października 2016 roku A. I. złożył wniosek o emeryturę pomostową. Decyzją z dnia 2 listopada 2016 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił mu przyznania prawa do emerytury pomostowej wskazując, że nie osiągnął wieku 60 lat oraz po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Łącznie udowodnił on 37 lat 11 miesięcy i 14 dni okresów ubezpieczenia w tym 37 lat 2 miesiące i 29 dni okresów składkowych oraz 8 miesięcy i 15 dni okresów nieskładkowych, a także 27 lat 7 miesięcy i 25 dni pracy w szczególnych warunkach.

A. I. w okresie od 21 lutego 1975 roku do 24 czerwca 1976 roku zatrudniony był w Fabryce (...) w R. na stanowisku kanałowego w odlewni, na którym do jego obowiązków należało sprzątnięcie masy powstałej w wyniku odbicia detalu z formy. Następnie w okresie od 19 sierpnia 1976 roku do 30 listopada 1979 roku przeniesiono go na stanowisko przerabiacza mas formierskich. W tym okresie do obowiązków wnioskodawcy należała obsługa maszyny do wyrabiania masy formierskiej, co polegało na wsypaniu do niej odpowiedniej ilości składników takich jak beton, czy pył węglowy. Z dniem 1 grudnia 1979 roku został przesunięty na stanowisko kanałowego w odlewni, na którym pracował w ten sam sposób co w pierwszym okresie zatrudnienia do 5 stycznia 1981 roku. Następnie od 6 stycznia 1981 roku do 31 sierpnia 1983 roku wnioskodawca zatrudniony był na stanowisku rdzeniarza maszynowego. Praca wnioskodawcy na tym stanowisku polegała na obsłudze maszyny, tzw. karuzeli, do której wlewana była z kosza masa rdzeniowa. Masa ta była wciskana przez tę maszynę do formy, następnie po uruchomieniu odpowiedniego przycisku następował obrót i dociśnięcie masy. Po około 3 minutach masa była utwardzona. Po utwardzeniu skarżący wyjmował rdzenie i wkładał je do pojemnika. Od 1 września 1983 roku do 30 września 1985 roku, następnie od 13 kwietnia 1991 roku do 31 stycznia 2001 roku skarżący pracował jako zalewacz form piaskowych. Na stanowisku tym wnioskodawca napełniał kadzie płynnym metalem rozgrzanym do temperatury około 950°C. Następnie od 1 lutego 2001 roku do 30 kwietnia 2012 roku skarżący zatrudniony był na stanowisku rdzeniarza maszynowego na odlewni, zaś jego zakres obowiązków nie uległ zmianie w odniesieniu do poprzedniego zatrudnienia na tym stanowisku. W zależności od potrzeb i braków

kadrowych, wykonywał także inne, czynności, pracował jako zalewacz form piaskowych, murarz piecowy na żeliwierni, czy też prace kanałowego w odlewni. Ponadto zajmował się odbijaniem odlewów, co polegało na oddzielaniu od odlewu układu wlewowego. Po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, Fabryka (...) S.A. nie opłacała za A. I. składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy jest niezasadne.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U.2018.1924), prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6, przewiduje art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Według tegoż przepisu prawo do emerytury pomostowej przysługuje osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 roku nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować, jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zdaniem Sądu, wnioskodawca nie spełnił przesłanek przewidzianych w art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U.2018.1924). Ze świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika, iż zatrudniony był w szczególnych warunkach w Fabryce (...) w R. w okresie od 13 kwietnia 1991 roku do 30 kwietnia 2012 roku, w tym w okresie 13 kwietnia 1991 roku do 31 stycznia 2001 roku jako zalewacz form i od 1 lutego 2001 roku do 31 grudnia 2008 roku jako rdzeniarz maszynowy. Natomiast ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci akt osobowych wnioskodawcy wynika, iż po 31 grudnia 2008 roku zajmował on wyłącznie stanowisko rdzeniarza maszynowego. Wbrew twierdzeniom wnioskodawcy

i świadka M. K., a także E. M., nie można uznać, że w tym czasie wykonywał on inne wskazywane przez siebie czynności, mimo braku wzmianek o tym fakcie w angażach. Niewątpliwie wnioskodawca wykonywał prace na stanowiskach kanałowego w odlewni i zalewacza form, ale miało to miejsce w okresach od 21 lutego 1975 roku do 24 czerwca 1976 roku, od 1 września 1983 roku do 30 września 1985 roku i od 13 kwietnia 1991 roku do 31 stycznia 2001 roku.

Stanowisko rdzeniarza maszynowego, jest wymienionym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43). Jednak nie zostało ujęte ani w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, jako prace na stanowiskach w szczególnych warunkach ani w załączniku nr 2 do ustawy, jako prace na stanowiskach w szczególnym charakterze.

Sąd zaznaczył, że skarżący nie spełnił również warunków z art. 49 pkt 3 ww. ustawy. Co prawda skarżący legitymuje się wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach przed 1 stycznia 1999 roku w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, bowiem w całym okresie zatrudnienia wykonywał prace wymienione wykazie A dziale III poz. 21-23, niemniej jednak wykonywane przez skarżącego prace w tym okresie, tylko częściowo są wymienione w załącznikach do tej ustawy, jako kwalifikujące ubezpieczonych do szczególnych warunków zatrudnienia w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Do prac takich można bowiem zaliczyć wyłącznie prace wykonywane przez wnioskodawcę w okresie od 1 września 1983 roku do 30 września 1985 roku i od 13 kwietnia 1991 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowiskach zalewacz form piaskowych, które to prace znajdują odzwierciedlenie w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U.2018.1924) pod poz. 4 ujęte jako prace bezpośrednio przy zalewaniu form odlewniczych, transportowaniu naczyń odlewniczych z płynnym, rozgrzanym materiałem (żeliwo, staliwo, metale nieżelazne i ich stopy). Pozostałe stanowiska pracy nie znajdują natomiast odzwierciedlenia w tym załączniku. Dlatego też, zdaniem Sądu skarżący na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat 8 miesięcy i 28 dni w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jednak na ten dzień legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej wynoszącym jedynie 9 lat 9 miesięcy i 19 dni.

W związku z powyższym sąd stwierdził należy, że wnioskodawca nie spełnił przesłanki wskazanej w art. 4 pkt 6 ani art. 49 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U.2018.1924) co skutkowało oddaleniem odwołania na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył A. I. zaskarżając wyrok w całości, zarzucając, że sąd nie dał wiary świadkom, podnosił, że pracował jako zalewacz form piaskowych, wykonując pracę w warunkach szczególnych. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i przyznanie emerytury pomostowej ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6, przewiduje art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1924 ze zm.) Według tegoż przepisu prawo do emerytury pomostowej przysługuje osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach.

W myśl art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy (art. 3 ust. 1). Prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (art. 3 ust. 3).

Z zebranego materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca w okresie od 19 sierpnia 1976 do 30 listopada 1979 roku pracował jako przerabiacz mas formierskich, a następnie od 1 września 1983 roku do 30 września 1985 roku i od 13 kwietnia 1991 roku do 31 grudnia 1998 roku jako zalewacz form piaskowych. Okoliczność ta wynika wprost z akt osobowych wnioskodawcy. Prace te są wymienione w załączniku nr 1 do w/w ustawy: w pkt 15 wymieniono prace bezpośrednio przy produkcji materiałów formierskich lub izologazotermicznych używanych w odlewnictwie i hutnictwie, zaś w pkt 4 - prace przy zalewaniu form odlewniczych, transportowaniu naczyń odlewniczych z płynnym, rozgrzanym materiałem (żeliwo, staliwo, metale nieżelazne i ich stopy).

Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe na okoliczność pracy wnioskodawcy w tych okresach, przesłuchując wnioskodawcę w charakterze strony i obdarzając wiarą jego zeznania.

Sąd ustalił, że Fabryka (...) w R. zajmowała się produkcją kształtów z żeliwa białego. Wnioskodawca pracując jako przerabiacz mas formierskich, wsypywał do mieszarki do wyrabiania masy formierskiej betonit i pył węglowy. Czynności te wykonywał ręcznie. Proces produkcji mieszania masy formierskiej trwał około 3 minuty, po opróżnieniu maszyny wnioskodawca kontynuował kolejny cykl. Stanowisko jego pracy było usytuowane na wydziale odlewni, wyprodukowana masa formierska służyła do wykonywania odlewów. Pracując jako zalewacz form piaskowych napelniał kadzie płynnym metalem rozgrzanym do temperatury około 950°C – 1400 stopni. Prace na tych stanowiskach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Okresy te po zsumowaniu przekraczają wymagany 15 letni okres pracy.

Okoliczność, że pracownik po 31 grudnia 2008, nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego jako pracownik wykonujący pracę w szczególnych warunkach nie przesądza o rzeczywistym charakterze wykonywanych czynności.

A. I. w dniu (...) osiągnął wiek emerytalny 60 lat, udowodnił łącznie 37 lat 11 miesięcy i 14 dni okresów ubezpieczenia, rozwiązał stosunek pracy.

W tym stanie rzeczy wnioskodawca spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej, co skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji i przyznaniem prawa do spornego świadczenia od (...). Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku. O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.